

Олена СПАС

“ІНТЕРВ'Ю З ДРУГОМ”

(Прем'єра у Львівському академічному театрі ім. Лесі Українки)

Андрій Петрук у моновиставі “Інтерв'ю з другом” А. Бондаренка. Режисер – Олег Онещак, сценографія – Володимир Стецькович. Львівський академічний театр імені Лесі Українки, 2019 р.

Один із проєктів, розпочатих у 2019 р. Львівською галереєю сценографії – громадською організацією, що займається популяризацією сценографії, став так званий “Застільний період”, в межах якого актори театрів Львова представляють п'єси різних драматургів у форматі сценічних читань. Як зазначають організатори: “Застільний період – це театральний термін, що позначає перший етап роботи над виставою. В цей період постановочна група спільно читає текст, режисер пояснює концепцію майбутньої вистави, всі обговорюють теми, які будуть розкривати. Важливо розуміти, що сценічне читання – це не кінцевий результат, а частина процесу, який може стати чимось більшим, або ні”.

Уже опрацювали чотири п'єси українських драматургів, однією з яких було “Інтерв'ю з другом” Андрія Бондаренка. Саме ця п'єса пізніше стала, як зазначено вище, “чимось більшим” – першою виставою в стінах Галереї сценографії.

“Інтерв'ю з другом” – це моновистава, створена представниками молодого покоління Львівського академічного театру імені Леся Курбаса. Так, режисером став актор цього театру та керівник Галереї сценографії Олег Онещак; головну роль виконує актор Андрій Петрук, сценографію створив головний художник театру Володимир Стецькович. Прем'єра відбулася 18 вересня 2019 року.

Головний герой – респондент “інтерв'ю” – львів'янин Назар (А. Петрук), розповідає перед камерою свою історію другові, яким тут виступає глядач. Він “зайва людина” з вищою освітою, займається епізодичними заробітками на будові, живе з батьками та з усвідомленням того, що так буде завжди.

Розпочинає він бадьоро, ратуючи проти нищення української мови. Його друзі, ба більше, рідна матір, вихователь дитячого садка, розмовляють суржиком, бо так легше, а очистити мовлення ще треба постаратися. Він і сам зізнається із сумом, що давно під впливом середовища почав спотворювати мову. Одного вечора у нього викликає інтерес випадкова знайома, проститутка Іра, яка прекрасною літературною мовою відповідає йому при знайомстві. Розповідає про неї Назар А. Петрука з хвилюванням, відчувається: те, що ми почуємо далі, є важливим для оповідача. Він ладен викласти всі гроші, аби вона просто поспілкувалася з ним, рятує її, коли до неї “чіпляються якісь рагулі”, запрошує в гості. Але натякає, що випивку їй доведеться придбати самій.

Дія відбувається на кухні, щоб їм не заважала Назарова мати, та ми разом із героєм відчуваємо її постійну незриму присутність чи то у дерунах, залишених в мікрохвильовій печі, чи то в нічному кошмарі Назара, коли наче з потойбіччя лунає материнський голос, який благословляє молодят на щасливе життя, бажає багато дітей та інших благ, що повинні супроводжувати типове подружжя. Це лякає хлопця. Вони проводять разом ніч, впродовж якої він постійно натякає Ірі на інтимні стосунки, але вранці розгублюється, коли вона просить ніжності.

Зранку він таємно краде у неї двадцять гривень “за начлег”. Крім того, помічає, що у жінки немає передніх зубів і йому стає неймовірно огидно навіть глянути на неї. Так і прощаються.

Потім хлопець намагається зробити ще кілька невдалих спроб зустрітися з нею, переживаючи першу стадію втрати – заперечення дійсності. Аж поки не отримує від жінки повідомлення, що він заважає їй, а “в том, что ты меня ждал, виноват ты сам”, що викликає в ньому агресію: “А почему на русском?!”. Так, на заміну запереченню прийшов гнів. Цей момент розповіді є кульмінацією вистави. Назар А. Петрука кричить у розпачі: “Вона більше не приїде!” і

Андрій Петрук у моновиставі “Інтерв’ю з другом” А. Бондаренка. Режисер – Олег Онецьак, сценографія – Володимир Стецькович. Львівський академічний театр імені Лесі Українки, 2019 р.

падає додолу. Насилу повзучи, він наче п’яний бурмоче щось про свою карму, шукає причини в собі і в жінці. Він переживає депресію, усвідомлюючи, яке майбутнє його чекає без неї: праця на будівництвах, співпомешкання з батьками, самотність після їхньої смерті й пошук будь-якої жінки, що дбала б про нього.

У темряві кухні, сидючи згорбившись на табуретці із цигаркою в руках, він здригається від власної безпомічності, а навколо лунає композиція “Вона” гурту “Плач Єремії”, що додає забарвлення атмосфері сцени: “Лиш вона, лиш вона сидітиме сумна, буде пити – не п’яніти від дешевого вина. Моя дівчинко печальна, моя доле золота, Я продовжую кричати, ніч безмежна і пуста”.

Ми, “друзі” Назара, від початку його історії симпатизуємо героєві, знаходимо у ньому себе. Це й не дивно, адже Назар – середньостатистичний

львів'янин з типовими проблемами. Усі ми знайомі зі страхом не знайти роботу за спеціальністю, багато хто, як Назар, так і не знаходить її. Усі ми мріємо про успішну прибуткову професію, власну квартиру, партнера, щоб ніколи не бути самотнім тощо. Ми поділяємо його погляди на мову, але, як і він, трапляється, говоримо суржилом, любимо пити пиво з друзями після робочого дня. Крім того, ми, львів'яни, знайомі з тим, що таке їхати на велосипеді “вверх по Шевченка”, знаємо що “піти в гори” – то піднятись на Високий замок і так далі.

Ми із захопленням поринаємо в перипетії його історії знайомства з проституткою, сміємося із ситуацій, в які він потрапляє, та раптом де-не-де в оповіді відчувається якась дисгармонія. Назар, розуміючи рід її заняття, спокійно чекає, поки вона відвідає клієнта; запрошує її провести разом вечір, та раптом на секунду засуджує себе за це. Він готовий віддати всі гроші, аби вона пішла з ним, опісля шкодує грошей на спиртне, а вранці взагалі краде двадцятку з її кишені. Якоїсь миті йому бридко поцілувати її, бо вона без трьох зубів, а далі з великим захопленням розповідає нам про її красу. Тут розкривається головний конфлікт драми, і він не між чоловіком і жінкою, а у відносинах із самим собою. Це велика трагедія маленької людини, яка вважає, що корінь усіх бід – відсутність хорошої зарплати і власного житла. Життя дарує Назарові дещо більше – велике і чисте почуття – кохання. Іра – образ любови, яку інші купують, а з ним вона йде сама. Вона – те, чого підсвідомо найбільше в житті прагне людина. Вона йде з хлопцем, хоча знає, що грошей він не має, вона не зважає на все, чого він так соромиться – життя з батьками, робота на будівництві; сама признається, що головним для неї було спілкування з ним, просить уваги і підтримки.

В очах Назара Іра – ідеал, він прагне її, до кінця не розуміючи, що саме робитиме з нею. Але він готовий віддати все, що має, здійснити благородний вчинок й прийти на поміч, коли її ображають. Він, як і кожна людина, прагне до високого і прекрасного, але, як і всі, повинен пройти для цього випробування. На жаль, любов, як і рідна мова на початку розповіді, програє під впливом навколишнього середовища. Назар прагне бути з Ірою, але хвилюється, що ж про нього скажуть інші; виявляє відвагу, водночас дріб'язково краде двадцятку; він хоче інтимних стосунків, але не готовий виявити звичайну ніжність і підтримку. Велике почуття загинуло під гнітом дріб'язковості, жадібності та егоїзму. Він безсилий не через обставини, які не може змінити, а через духовне зубожіння, до якого прийшов сам. Підсвідомо він розуміє, що вина лежить на ньому, у цьому і криється його трагедія.

Варто також звернути увагу на наскрізну тему історії – постійна незрима присутність матері у житті головного героя. Про те, що зовсім не випадково нам натякає футболка із зображенням австрійського психоаналітика Зигмунда Фрейда. Очевидно, йдеться про його теорію взаємозв'язку розвитку характеру особистості із її взаєминами з матір'ю. Абсолютну залежність відносин дитини з матір'ю вчений розглядав як прототип усіх майбутніх стосунків у дорослому житті. Зокрема, матерям властиво підсвідомо визначати майбутнє любовне життя синів. У виставі “Інерв'ю з другом” ми бачимо типову авторитарну матір, мета якої – якнайдовше залишатися єдиною жінкою у житті сина. Під її впливом формується тривожний, емоційно незрілий чоловік із постійним почуттям вини. Так, Назар у кульмінації свого монологу зізнається: “... то через мене мама в тому садіку працює, бо я як був малий, мене не могли в садік віддати, я втікав звідти, просився до мами, плакав. І мама лишила свою роботу, пішла в садік працювати, щоб я нормальний виріс!”. Невиправдані сподівання матері, яка пожертвувала собою заради “нормального” життя сина, породили у ньому тотальне відчуття вини. Це прив'язує його до матері і робить емоційно залежним, а отже незрілим. Йому важко налагодити близькі відносини, виявляти і висловлювати свої почуття. Проблема хлопця яскраво виявляється у стосунках з Ірою. Йому не вдається встановити емоційний зв'язок із жінкою, адже він так і не зміг побачити у ній особистість. Тут бачимо неприховану проблему об'єктивізації жінки у суспільстві. Проституція – одна з найпоширеніших її форм. Впродовж усієї оповіді Назара ми чуємо від нього безліч естетичних та сексуальних оцінок Іри, але про її характер, настрій, сприйняття конфлікту, що виник між ними, не дізнаємося нічого. Лише кілька разів хлопець цитує слова жінки, але щоразу робить це насмішковано, очевидно, даючи нам знати, що не повірив жодному її слову.

“Інтерв'ю з другом” А. Бондаренка – це відверта сповідь людини, що приваблює нас своєю правдою і щирістю. Назар з нами тут і зараз, тому його історія не може залишити нас байдужими. У виставі піднімається цілий комплекс внутрішніх проблем людини і суспільства. Олег Онещак дебютував як режисер, продемонструвавши вміння тонко відчувати проблематику сучасної драматургії. Слід віддати належне й Андрієві Петруку, що вмів просто показати складний характер, тему і проблему.

За словами режисера, наступного, 2020 р., нас чекатимуть нові постановки в Галереї сценографії, тож побажаємо успіху молодому колективу.